

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้
เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO PROMOTE INSPIRATION IN
LEARNING BASED ON TRANSFORMATIVE LEARNING FOR LOWER
SECONDARY STUDENTS

ตำราญ ตั้งศรีทอง

SAMRAN TANGSRITHONG

อดิศร เนาวนนท์

ADISORN NAOWANONDHA

สมร แสงอรุณ

SAMORN SANGAROON

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

รับบทความ : 5 สิงหาคม 2563 /รับแก้ไข : 19 กันยายน 2563 /ตอบรับบทความ : 29 ตุลาคม 2563

Received: 5 August 2020 /Revised: 19 September 2020 /Accepted: 29 October 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างหลักสูตร ศึกษาผลการใช้หลักสูตร ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ครูผู้รับรางวัลจากมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา 5 คน ครูผู้ใช้หลักสูตร 7 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 38 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างที่ผ่านตรวจสอบคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบบสอบถามความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 0.87, 0.62 และ 0.85 ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม การทดลองใช้ และลงพื้นที่ภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาสาระ 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งภาพรวมของหลักสูตรมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.13) สูงกว่าความเหมาะสม (\bar{X} =3.70) ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมแรงบันดาลใจก่อนเรียน (\bar{X} =46.59) น้อยกว่าหลังเรียน (\bar{X} =53.85) สำหรับผลการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ภาพรวมหลังการใช้หลักสูตรมีความเป็นประโยชน์ (\bar{X} =4.34) มากกว่าความเหมาะสม (\bar{X} =4.06) และผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.45) แสดงให้เห็นได้ว่า หลักสูตรมีการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยน ในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ : แรงบันดาลใจในการเรียนรู้, การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง, การพัฒนาหลักสูตร

ABSTRACT

The study aimed in creating and promoting curriculum to examine the effect of using the developed curriculum and improve the developing curriculum in learning based on transformative learning. The purposive key informants of 5 teachers who received the Princess Maha Chakri Award, 7 teachers in curricula, and 38 students in lower secondary level. Using a semi-structured interview form that was verified its quality from an advisor. The questionnaire on suitability and usefulness, the observation form, and the satisfaction form which IOC values were 0.87, 0.62, and 0.85. Data collection procedure; focus group discussion, experimental research, and site survey. Data were analyzed using mean and standard deviation. Results showed that the developed curriculum consisting of 5 components 1) Principle, 2) Objective, 3) Content, 4) Learning process management, and 5) Measurement and Evaluation. The overview of the course was benefiting high level, moreover, students have increased the average score on motivational behavior. Overall, as for the results of the curriculum improvement, it was found that after using the appropriate curriculum, students had a high level of satisfaction. It shows that the curriculum can be developed to meet the needs of students in keeping up with the changing situations in the modern day.

Keywords : Inspiration, Transformative learning, Development of curriculum

บทนำ

แรงบันดาลใจเป็นสิ่งที่มียุทธพลในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์อันเกิดจากความต้องการหรือความปรารถนาที่จะทำให้ความต้องการนั้นบรรลุผลสำเร็จ ผลักดันให้มนุษย์กระทำดีหรือเลวต่อความคิดและความปรารถนาของตนเอง แรงบันดาลใจอาจมาจากรูปแบบของจินตนาการ ความประทับใจ จิตใต้สำนึก ประสบการณ์ หรืออื่น ๆ แล้วแต่บุคคลจะนำมาใช้สร้างอิทธิพลต่อความคิดของตน รวมถึงการนำแรงบันดาลใจมาพัฒนาต่อยอดผลงานอย่างสร้างสรรค์ หรืออาจกล่าวได้ว่า แรงบันดาลใจ คือ การกระตุ้นพลังแห่งจิตใจ ด้วยตนเองให้มีพลังความมุ่งมั่น มีความทะเยอทะยานเพื่อเอาชนะปัญหาอุปสรรคที่ขวางกั้นความสำเร็จ (Hart, 1998, p. 20; Leavitt, 1997, pp. 9-16; Jaroenyongwattana, 2012, p. 27)

นักการศึกษาให้ความสนใจและศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแรงบันดาลใจที่จะเป็นประโยชน์ในด้านบวกต่อวิถีการดำเนินชีวิตและการศึกษาเพื่อหาคำตอบและพัฒนาศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวผู้เรียนโดยศึกษาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง และการรักษาไว้ซึ่งแรงบันดาลใจที่จะสามารถช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบว่าการแรงบันดาลใจจะเกิดขึ้นเมื่อใด ที่ใด และเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งจากสภาพการเรียนรู้ของเด็กในยุคปัจจุบันพบว่า ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อ สังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ส่งผลต่อการขาดแรงบันดาลใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ครูและโรงเรียนมิใช่แหล่งเรียนรู้หรือคำตอบเดียวที่จะให้ทักษะการเรียนรู้แก่ผู้เรียน บรรยากาศชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางการเรียนถูกควบคุมและออกแบบโดยครู ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมค่อนข้างน้อย ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตไปตามสภาพแวดล้อมที่คุ้นชินไม่สามารถหาตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้ ถูกสิ่งเร้าเข้ามาครอบงำวิถีการดำเนินชีวิตจนถือเป็นปกติวิสัย ทำให้หลายคนมีสภาพไม่มีสมาธิอยู่กับการเรียนหรือไม่ทำหน้าที่ในขณะที่ตนเองปฏิบัติ ไม่มีระเบียบวินัย ไม่มีเป้าหมายต่อการดำเนินชีวิตทำตามใจตนเอง (Chareonwongsak, 2009, online) สอดคล้องกับวิจิตร ศรีสอ้าน (Srisa-an, 2014, pp. 6-10) ที่ได้กล่าวถึง สภาพบ่งชี้ของผู้เรียนที่ไม่มีเป้าหมายในการเรียนขาดทักษะการอยู่เพื่อตนเอง ชีวิตถูกกำหนดให้เป็นไปตามระบบนโยบายและตามความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่มีเป้าหมายส่วนตัวที่จะใช้ศักยภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง

ดังนั้นในยุคปัจจุบันการจัดการเรียนรู้จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนภายในตนเองที่เรียกว่า การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) สู่การสร้างแรงบันดาลใจ

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนภายในตนเอง เริ่มจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง คิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณในการสร้างกรอบแนวคิดใหม่ที่ต้องและสร้างสรรค์พัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง (Sinlarat, 2010, p. 112) การสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงได้ลงมือทำและไตร่ตรอง คิดเป็น ทำเป็น ครูจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติ บรรยากาศการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง เน้นการศึกษาตลอดชีวิต ด้วยวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น มีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนเป็นคนเจ้าความคิด เจ้าปัญญา เป็นผู้แสวงหาการเรียนรู้ตลอดเวลาแม้จะจบการศึกษาออกไป เป็นผู้ที่มีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้เขาสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์เป็นองค์ความรู้ของตนเอง และเมื่อผู้เรียนสามารถพึ่งตนเองได้จะมีความเจริญก้าวหน้าในการแสวงหาความรู้ได้ตลอดชีวิต (Mezirow, 2000, pp. 5-8; Panit, 2015, p. 5)

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ให้มีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้นำตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการทำงานอย่างเป็นระบบและเป็นอิสระ สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ การจัดการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะท้าทายสำหรับผู้เรียนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รูปแบบการเรียนรู้จะไม่เน้นการยึดตำราเป็นตัวขับเคลื่อนแต่จะเป็นการบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้าง แรงบันดาลใจแก่ผู้เรียนตามแนวคิดและแนวปฏิบัติ เพื่อจุดมุ่งหมายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ทำให้เกิดการตื่นตัวในการที่จะเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ เปรียบเสมือนการจุดประกายความรู้ภายในจิตใจ มุ่งสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนถือเป็นสิ่งท้าทายที่จะพัฒนาการเรียนรู้เพื่ออนาคตให้นักเรียนมีทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล สำหรับเผชิญกับอนาคตในทางบวก ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยให้ครูได้มีเครื่องมือที่จะนำไปใช้กับผู้เรียนสู่การดำรงชีวิต และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

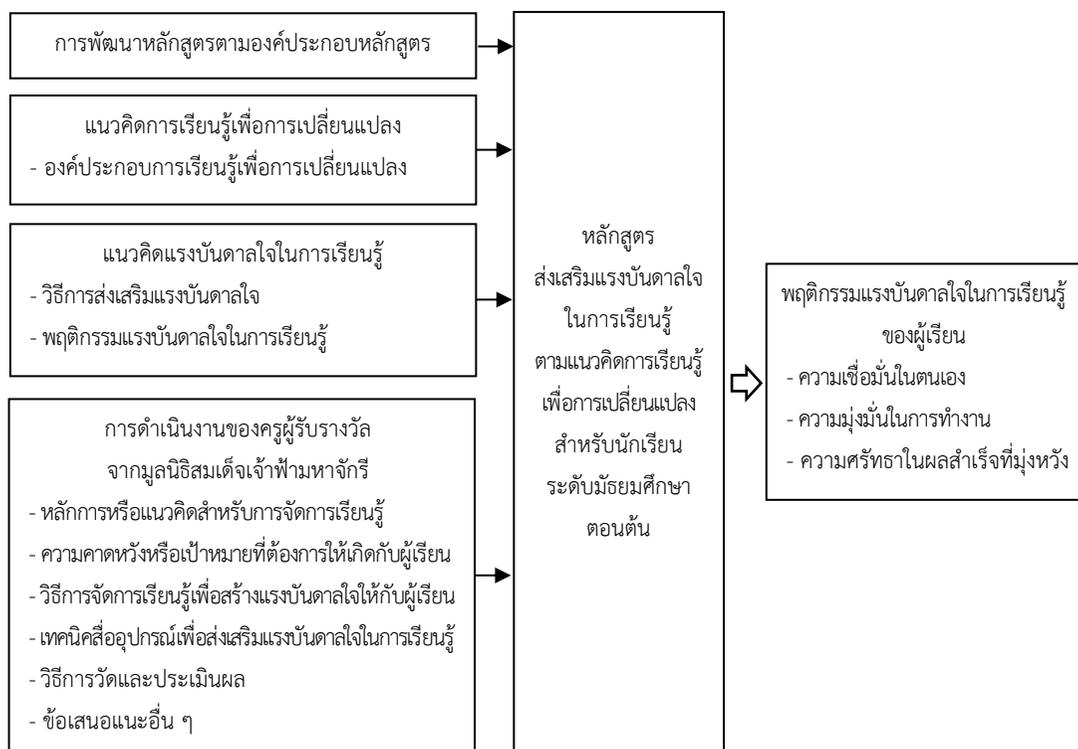
1. สร้างหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ศึกษาผลการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประโยชน์การวิจัย

หลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสำหรับเป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Tyler (1971, p. 1) และสังัด อุทรานันท์ (Uttaranan, 1994, pp. 36-43) การดำเนินงานของครูผู้รับรางวัลจากมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ การพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการ การวางแผน การออกแบบ การนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ต่อการปรับเปลี่ยนความคิดสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Mezirow (2000, pp. 58-63) Taylor (2007, pp. 173-191) และวิจารณ์ พานิช (Panit, 2015, p. 4) ภายใต้อุปการะของการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ 1) ประสบการณ์ 2) การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ และ 3) การแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผล เนื้อหาสาระให้ความสำคัญกับวิธีการส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ชั้น คือ 1) สร้างประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางบวก 2) กระตุ้นความท้าทาย 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4) กำหนดแนวทางสู่เป้าหมาย โดยศึกษาผลการใช้หลักสูตรจากพฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวคิดของ Hart (1998, p. 20) Leavitt (1997, pp. 9-16) และ Ryan (2011, pp. 196-198) แสดงเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and development : R&D) ดำเนินการดังต่อไปนี้
ขั้นที่ 1 สร้างหลักสูตร

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแนวคิดตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (ภาพที่ 1) ทำการรวบรวมข้อมูล แล้วสังเคราะห์ และสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อแรงบันดาลใจ พฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ องค์ประกอบของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และองค์ประกอบหลักสูตร

1.2 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง เป็นครูผู้รับได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างแบบปลายเปิด (Semi-structured interview) ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับหลักการแนวคิดสำหรับการจัดการเรียนรู้ ความคาดหวังและเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน เทคนิคคืออุปกรณ์เพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความสอดคล้องและเหมาะสม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 1 วัน ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม 1-2 ชั่วโมง (โดยประมาณ) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเสนอตัวอย่างและเลือกตัวอย่าง จำแนกเป็นกลุ่ม ๆ ตามประเด็นสำคัญ และตามด้วยประเด็นรองเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการยกย่องหลักสูตร

1.3 นำร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิด้วยวิธีแบบเจาะจงเป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านจิตวิทยา และการแนะแนว ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยลงพื้นที่ภาคสนามเป็นเวลา 1 วัน เพื่อนำส่งเอกสารและข้อมูลให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาในการพิจารณาประมาณ 1-2 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำร่างหลักสูตรไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 จำนวน 59 คน ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมาย นำผลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ ในประเด็นดังนี้คือ การปรับจัดกิจกรรม ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมบางกิจกรรมนานเกินเวลาที่กำหนด ผู้เรียนไม่มีความรู้พื้นฐานในบางเรื่องที่ยุ้วิจัยยกตัวอย่าง ทำให้การแลกเปลี่ยนมุมมองไม่หลากหลาย สื่อและอุปกรณ์ไม่พร้อม ระบบ Internet ช้าทำให้การดำเนินการล่าช้า การวัดและประเมินผลยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็น

ขั้นที่ 2 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร

กำหนดกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงคือ ครูแนะแนวและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 3 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวม 6 คน และนักเรียน จำนวน 3 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนที่ 1 จำนวน 17 คน โรงเรียนที่ 2 จำนวน 6 คน และโรงเรียนที่ 3 จำนวน 15 คน รวม 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นพร้อมเอกสารประกอบหลักสูตร และแบบประเมินพฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน และด้านความศรัทธาในผลสำเร็จที่มุ่งหวัง เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 (Srisaet, 2017, pp. 70-71) ซึ่งได้เท่ากับ 0.62 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการทดสอบก่อนและหลังการใช้หลักสูตรกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 6 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ขั้นที่ 3 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้เชี่ยวชาญและครูผู้ใช้หลักสูตร จำนวน 7 คน ผู้เรียน จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์

ของหลักสูตรซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ในชั้นที่ 1 และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตร โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 (Srisaet, 2017, pp. 70-71) ซึ่งได้ค่าทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 และ 0.85 ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อนำส่งเอกสารและข้อมูลให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้เวลาประมาณ 1 วัน วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตร ด้วยสถิติพื้นฐานโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

ผลการสร้างหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

1.1 จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในวิถีปฏิบัติเพื่อทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นโดยนำมาสะท้อนคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายสื่อสารร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ จนสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคิดที่นำไปสู่แรงบันดาลใจในการเรียนรู้และการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวก

1.2 พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านสามารถทำความเข้าใจคุณค่าในตนเองและเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน นำความคิด หรือสมมติฐานจากการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนต่อตนเองและผู้อื่น

1.3 ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ความคิด รวมทั้งมีเหตุและผลเพื่อปรับเปลี่ยนสิ่งที่เกิดขึ้นภายใน อันจะส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 จุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาสาระครอบคลุม 3 ด้านหลัก ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การศึกษาต้นแบบ และการกำหนดอุดมการณ์ของตนสำหรับให้ผู้เรียนตระหนักรู้ เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ดังรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เนื้อหา สาระสำคัญ หลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

เนื้อหา	สาระสำคัญ
การตั้งเป้าหมาย	การกำหนดวิธีการและการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้โดยจะไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น
การศึกษาต้นแบบ	การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม บุคคล ประสบการณ์ภายนอก สถานการณ์ สื่อ ช่วงจังหวะเวลา เงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นไปสู่ความสำเร็จที่กำหนดไว้
การกำหนดอุดมการณ์ของตน	การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการที่วางระเบียบไว้ เป็นแนวปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้สำหรับการวางแผนด้านส่วนตัว ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) จัดตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความขัดแย้งกับการรับรู้เดิม ๆ และมีความย้อนแย้ง (Dilemma) จากสถานการณ์ที่เคยได้รับมาในอดีตหรือการเรียนรู้จากสถานการณ์ตรงที่รับในห้องเรียน และจากตัวอย่างของผู้อื่น 2) การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่กับสมมติฐานเดิมที่มีอยู่ภายในใจ สะท้อนคิดและต้องตอบคำถามสามแบบ คือ เราเรียนรู้อะไร รู้สึกอย่างไร เรารับรู้สิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร และทำไมเราถึงรู้สึกเช่นนั้น 3) การแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผล (Rational discourse) เพื่อตรวจสอบมุมมองความคิดของตนเองและการหาคำอธิบายความแตกต่างที่เกิดขึ้นนำไปสู่การขยายมุมมองความคิดออกนอกรอบเดิมที่มีอยู่ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้น มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางบวก จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ที่กระตุ้นให้ตระหนักคิดอันก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการทั้งทางกาย อารมณ์และสังคม สร้างการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ผ่านกิจกรรมที่ได้ลงมือทำ รวมไปถึงการให้ความสำคัญกับประสบการณ์เก่าที่นักเรียนแต่ละคนสะสมมาก่อนที่จะมาเรียนรู้ร่วมกัน สามารถทำได้ด้วยการเปิดให้มีการพูดคุยหรือเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่กับประสบการณ์เก่าของแต่ละคน

ขั้นที่ 2 การกระตุ้นความท้าทาย ส่งเสริม สนับสนุน ชวนให้เอาชนะให้ทดลองความสามารถ พยายามฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์ที่กำหนด โดยนำเจตนารมณ์ที่สร้างขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริง สังเกตการปฏิบัติ ซึ่งจะสำเร็จได้ต้องใช้ความพยายาม หรือความสามารถอย่างสูง การสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าเผชิญกับความจริงด้วยความตั้งใจที่ออกมาจากความต้องการที่แท้จริง จะทำให้มองเห็นความเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้ชัดเจน และจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง กลายเป็นการปฏิบัติจนเป็นนิสัย มีความมั่นใจในการกระทำกล้าแสดงออก ในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและสามารถเผชิญกับความจริงโดยไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรค

ขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเข้าใจแนวปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันของผู้เรียน สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นในห้องเรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะรู้สึกดีที่จะอยู่ร่วมกัน รู้สึกได้รับการยอมรับในการเป็นตัวตนของแต่ละคน มีความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นโดยที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นในห้องเรียนด้วยการฟังด้วยใจ มีการปฏิบัติต่อกันอย่างไม่ตัดสิน ยอมรับในความแตกต่างทั้งทางความคิดและตัวตน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรี ต้องมีการปฏิบัติให้เห็นผ่านการจัดการเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อให้ตัวผู้นำกระบวนการ และกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำ ได้เห็นเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้เข้าใจยอมรับ และปฏิบัติตามจนกลายเป็นวัฒนธรรมของห้องเรียนในที่สุด

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางสู่เป้าหมาย เป็นกระบวนการจัดการแผนงานที่สร้างขึ้นที่จะนำไปสู่ความต้องการ ความหวัง จินตนาการ ทั้งนี้ต้องอยู่ในกรอบที่ไม่เพ้อฝัน การตั้งเป้าหมายให้กับตนเองหรือตั้งเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น มาจากความคิดและความเชื่อของตนเองที่ต้องการเผชิญกับความจริง และพยายามทำให้เป้าหมายเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งเป้าหมายจะเกิดจากการทบทวนภาพปัจจุบันของตน ซึ่งนำไปสู่การสร้างเจตนาอันแน่วแน่และกระทำบางสิ่งบางอย่างที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลวัดตามสภาพจริงของผู้เรียน ได้แก่ พฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ 1) ความเชื่อมั่นในตนเอง 2) ความมุ่งมั่นในการทำงาน 3) ความศรัทธาในผลสำเร็จที่มุ่งหวัง

จากการพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังแสดงตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	3.75	0.43	มาก	4.33	0.62	มาก
2. จุดมุ่งหมาย	3.25	0.43	ปานกลาง	4.17	0.55	มาก
3. เนื้อหาสาระ	3.83	0.37	มาก	4.25	0.43	มาก
4. การจัดการเรียนรู้	4.00	0.65	มาก	3.92	0.64	มาก
5. การวัดและประเมินผล	3.67	0.47	มาก	4.00	0.71	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.70	0.54	มาก	4.13	0.62	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$, $SD=0.54$ และ $\bar{X}=4.13$, $SD=0.62$)

ตารางที่ 3 พฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

รายการ	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ความเชื่อมั่นตนเอง	46.00	4.26	53.26	2.95
2. ความมุ่งมั่นในการทำงาน	46.55	5.02	52.53	2.11
3. ความศรัทธาในผลสำเร็จที่มุ่งหวัง	47.21	5.60	55.76	3.40
รวม	46.59	4.97	53.85	3.17

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 46.59 และ 53.85 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้เรียนจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังแสดงตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 6

ตารางที่ 4 ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของหลักสูตรหลังการทดลองใช้หลักสูตร

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	3.93	0.59	มาก	4.43	0.62	มาก
2. จุดมุ่งหมาย	4.36	0.81	มาก	4.71	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหาสาระ	4.00	0.53	มาก	4.36	0.48	มาก
4. การจัดการเรียนรู้	4.14	0.69	มาก	4.07	0.70	มาก
5. การวัดประเมินผล	3.86	0.64	มาก	4.14	0.74	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.06	0.68	มาก	4.34	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, $SD=0.68$ และ $\bar{X}=4.34$, $SD=0.65$)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตร

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านหลักสูตร	4.23	0.81	มาก
2. ด้านครูผู้สอน	4.48	0.65	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.58	0.53	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.52	0.69	มากที่สุด
5. ด้านผลการเรียนรู้	4.46	0.64	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	0.68	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.68$)

ตารางที่ 6 การปรับปรุงหลักสูตร

องค์ประกอบหลักสูตร	หลักสูตร (เดิม)	หลักสูตร (ปรับปรุง)
1. หลักการ	ควรเขียนหลักการแยกเป็นข้อ	เขียนหลักการแยกเป็นข้อ ๆ
2. จุดมุ่งหมาย	จุดมุ่งหมายกว้างเกินไปไม่ชัดเจน	จุดมุ่งหมายให้ชี้เฉพาะที่หลักสูตร ทั้งนี้เพราะกำหนดมุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนด้านแรงบันดาลใจ
3. เนื้อหาสาระ	ยึดตามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (แนะแนว)	ปรับเนื้อหาให้มุ่งเน้นจากกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดแรงบันดาลใจ จากการตั้งเป้าหมาย การศึกษาด้านแบบ และการกำหนดอุดมการณ์ของตน
4. การจัดการเรียนรู้	พิจารณาบางกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจ การเรียนรู้ การจัดกิจกรรม 1 หน่วย ควรส่งเสริมพฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ที่ครบทั้ง 3 ด้าน	ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจการเรียนรู้และให้ครอบคลุมพฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ที่ครบทั้ง 3 ด้าน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน พฤติกรรม การสอนของครูและบรรยากาศชั้นเรียนเพื่อป้องกันการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์สำหรับการส่งเสริมแรงบันดาลใจ
5. การวัดและประเมินผล	ออกแบบการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมนักเรียนเป็นรายบุคคล	ออกแบบการวัดและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการกำหนดตารางการสังเกตผู้เรียน
6. เอกสารประกอบหลักสูตร	ปรับปรุงเล่มให้น่าสนใจ อธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้ครูนำไปใช้ได้ง่ายขึ้น	ปรับปรุงเล่มให้เหมาะสมกับผู้เรียนและน่าสนใจ ทั้งภาพประกอบและตัวหนังสือ สื่อประกอบ อธิบายให้ครูนำไปใช้ได้ง่ายขึ้นโดยเพิ่มแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเทคนิคการสอนการวัดและประเมินผล การสังเกตผู้เรียน
7. เพิ่มเติมอื่น ๆ ระยะเวลาการเรียนรู้	เวลาสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ	ปรับลดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา

อภิปรายผล

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีกระบวนการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในยุคปัจจุบันซึ่งผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของครูและนักเรียนในสถานศึกษา

เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่จัดการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนจนเป็นที่ยอมรับส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการตามขั้นตอนเริ่มจากการวางแผนหลักสูตร (Planning) การใช้หลักสูตร (Implementation) การประเมินหลักสูตร (Evaluation) สอดคล้องกับสังัด อุทรานันท์ (Uttaranan, 1994, p. 30) Saylor and Alexander (1974, p. 86) และ Oliva (1988, p. 26) ที่ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นการจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น ต้องมีการวางแผนหลักสูตร การใช้หลักสูตร และประเมินหลักสูตร เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รับผิดชอบ รู้คิด ดังนั้นการวิเคราะห์พื้นฐานของหลักสูตรด้านปรัชญา พื้นฐานทางจิตวิทยาและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจึงถูกนำมาวิเคราะห์อย่างครบถ้วนตามแนวคิดปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ดัง Glatthorn et al. (2018, p. 39) ที่ได้กล่าวถึงปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม จะช่วยให้เข้าใจว่าประสบการณ์ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนเกิดขึ้นได้อย่างไร ทำให้การออกแบบหลักสูตรและการจัดการศึกษามีความสอดคล้องตามความต้องการและความจำเป็นช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน และอนาคตตามการปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้มีความมุ่งมั่น การมีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย (Purposeful learning) ทั้งหลักสูตรมีการวิเคราะห์เชื่อมโยงกับเนื้อหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเป็นหลักสูตรที่ใช้ได้จริงในสถานศึกษา

การศึกษาผลการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการใช้ประสบการณ์ตรงของผู้เรียน การชี้แนะต่อความเห็นต่างเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายของคนที่ตั้งไว้ โดยออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร 4 ขั้น คือ 1) สร้างประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางบวก 2) กระตุ้นความท้าทาย 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4) กำหนดแนวทางสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามฐานคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) ของ Wiessner and Mezirow (2000, p. 132) กล่าวคือ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงต้องมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ประสบการณ์ (Experience) 2) การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) 3) การแลกเปลี่ยนทางความคิดอย่างมีเหตุผล (Rational discourse)

2. การวัดและประเมินผลพฤติกรรมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมเฉพาะตน 3 ด้าน คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่นในการทำงาน และความศรัทธาในผลสำเร็จที่มุ่งหวัง การประเมินพฤติกรรมดังกล่าวไม่สามารถวัดและประเมินผลได้โดยตรงเพราะเป็นสภาวะทางด้านจิตใจ กระบวนการออกแบบการวัดและประเมินผล จึงวัดและประเมินผลได้จากพฤติกรรมบ่งชี้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความสอดคล้องตามกระบวนการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สร้างความตระหนัก ดังความสนใจที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน โดยการให้ประสบการณ์ แนวคิด และพิจารณาด้วยใจที่ใคร่ครวญ ใส่ใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ตัดสิน เปิดรับสิ่งต่าง ๆ ตามที่เป็นจริง การพิจารณาอย่างใคร่ครวญจะมีผลต่อการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลง ทำให้จิตใจอ่อนคลาย ไม่เครียด มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นจริงตามเหตุและผลที่เกิดขึ้น ไม่ยึดติดกับความเคยชินเดิม ๆ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะทำกล้าที่จะเรียนรู้ สังเกตความเป็นไปในตนเอง รู้นิสัยตนเองที่เคยทำตามความเคยชิน สามารถปรับเปลี่ยนอย่างเข้าใจ โดยการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบท กลายเป็นความมุ่งมั่นและศรัทธาในผลสำเร็จที่มุ่งหวัง สอดคล้องกับ Heron and Cooke. (1982, pp. 114-123) และดุซงกี โยเหลา และคณะ

(Yoelao, et al., 2013, p. 69) ที่กล่าวถึง การเรียนรู้จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การวัดและประเมินผล ควรให้ผู้เรียนได้รับการประเมินตามสภาพจริงจากการจัดกิจกรรม จะที่ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองจนเกิดพฤติกรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่นในการทำงานและความศรัทธาในผลสำเร็จที่มุ่งหวัง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตามหลักสูตรสามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง เกิดการเชื่อมต่ อระหว่างความรู้เดิมและความรู้ใหม่การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบองค์รวมไม่เน้นเนื้อหาเป็นตัวตั้ง แต่นำกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างใคร่ครวญแก่ผู้เรียน สะท้อนผลถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ มีความมั่นใจ ที่จะพูดและแสดงความคิดเห็น โดยครูจะไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด กิจกรรมจะสร้างพื้นที่ปลอดภัย ทำให้ผู้เรียน เป็นตัวของตัวเอง ยึดผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพและพรสวรรค์ในตนเอง เพียงแต่ยังขาดความตระหนักในพลังของตนเอง ขาดโอกาสที่จะเรียนรู้และดึงศักยภาพออกมาใช้ ผู้เรียนมักขาดความเชื่อมั่นในความสามารถและความถนัดของตนเอง ขาดแรงจูงใจที่จะตามหาฝัน ทำให้มองข้ามคุณค่าในตนเอง รู้สึกย่อท้อต่ออุปสรรค ส่งผลและเสี่ยงต่อการขาดโอกาส ในการประสบความสำเร็จจากเป้าหมายของการเรียนรู้ ดังนั้น แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงพัฒนาขึ้น เมื่อได้เรียนตามหลักสูตรนี้ สอดคล้องกับกับงานวิจัยของคุษฎี โยเลลา และคณะ (Yoelao, et al., 2013, p. 69) ซึ่งทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและแนวคิดทฤษฎีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ เพื่อนำมาสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและแรงบันดาลใจ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาภายในตนเองของผู้เรียน การพัฒนาองค์ความรู้ เจตคติ และทักษะ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง รู้ศักยภาพความสามารถของตน ส่งผลให้ผู้เรียนค้นหาและพัฒนาตนได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง เกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงการรับรู้ประสบการณ์เดิมกับการรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ด้วยการ ผึกใคร่ครวญ ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพร้อมเตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง

การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มาจาก การศึกษาแนวคิดทฤษฎีโดยกำหนดเป็นกรอบการพัฒนาหลักสูตรและยืนยันด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติการสอนจริง ในสถานศึกษา มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนสามารถส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างสัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับสำลี ทองธิว (Thongthiew, 2009, pp. 112-121) ที่ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรที่มาจากการศึกษา วิเคราะห์ สภาพบริบท สภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการของผู้ใช้หลักสูตรอย่างแท้จริงจะนำมาซึ่งพื้นฐานในการ พัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับในการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ได้จากแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ความร่วมมือ การรู้จักและควบคุมตนเอง สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (Panit, 2015, p. 4) ที่กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงเป็นทฤษฎีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตน ต้องเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ทั้งเนื้อหันทัว และความพึงพอใจของนักเรียนผู้ใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า การจัดกิจกรรมสามารถ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องช่วยให้ผู้เรียนคิดพิจารณาตนเองจากประสบการณ์ และยอมรับสิ่งใหม่จากสื่อ กลุ่มเพื่อนและบทเรียน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองยอมรับเพื่อไปปรับพฤติกรรม ของตนเอง สู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรนำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปใช้เป็นหลักสูตรเพิ่มเติมที่ให้ผู้เรียนระดับชั้นอื่น ๆ ได้เลือกเรียน เพื่อเป็นการค้นพบแนวทางการเรียนรู้และการค้นพบตนเองสำหรับการวางแผนการเรียนรู้อย่างของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ครูผู้สอนหลักสูตรควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารเชิงบวก เข้าใจหลักจิตวิทยา และการแนะแนวเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองและเกิดความศรัทธา ต่อสิ่งที่ตนเองกระทำโดยผ่านการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและท้าทาย

3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้จนถึงขั้นอยากเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้รับรู้ในสิ่งที่จะทำ เรียนรู้ข้อมูลจริงจากการกระทำ การเห็นตัวอย่าง ทำให้ผู้เรียนพร้อมที่จะดึงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ออกมาใช้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมแรงบันดาลใจโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรม ที่แตกต่างตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีรูปแบบของหลักสูตรที่หลากหลายมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยมีผลต่อความคงทนของแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- Chareonwongsak, K. (2009). *Inspiring children to live life with value*. Retrieved January 14, 2019, from <http://www.9anant.com/index.php?lay=show&ac=article&id=41613&Ntype=6> (In Thai)
- Glatthorn, A. A., Boschee, F., Whitehead, B. M., & Boschee, B. F. (2018). *Curriculum leadership, Strategies for development and implementation*. SAGE publication.
- Hart, T. (1998). Inspiration : Exploring the experience and its meaning. *Journal of Humanistic Psychology*, 38(3), 7-35.
- Heron, T. E., & Cooke, N. L. (1982). Tutor Huddle : Key Element in a Class wide Peer Tutoring System. *The Elementary School Journal*, 83, 114-123.
- Jaroenyingsattana, N. (2012). Finding and conveying inspiration in fashion design. *Institute of Culture and Arts*, 14(1), 27. (In Thai)
- Leavitt, J. (1997). *Poetry and prophecy : The anthropology of inspiration*. Ann Arbor, MI : University of Michigan Press.
- Mezirow, J. (2000). *Learning to Transformation: Critical Perspectives on a Theory in progress*. The Jossey-Bass Higher and Adult Education Series. Jossey-Bass Publishers, 350 Sansome Way, San Francisco, CA 94104.
- Oliva, P. F. (1988). *Developing the Curriculum* (2nd ed.). Glenview, Illinois : Scott, Foresman.
- Panit, W. (2015). *Transformative learning*. Bangkok : S.R. Printing Mass Products Co., Ltd. (In Thai)

- Ryan, W. (2011). *Inspirational Teachers Inspirational Learners*. A book of hope for creativity and the curriculum in the twenty first century. Crown House Publishing Company LLC.
- Saylor, J. G., & Alexander, W. M. (1974). *Planing curriculum for schools*. Holt, Rinchart and Winston.
- Sinlarat, P. (2010). *Creative and productive leader : New paradigm and new educational leaders*. Bangkok : Chulalongkorn University. (In Thai)
- Srisa-an, W. (2014). Quality assurance culture : partner. *National educational standards and quality assessments*, (April- May), 6-10. (In Thai)
- Srisaart, B. (2017). *Preliminary research* (10th ed.). Bangkok : Suwiryasan. (In Thai)
- Taylor, E. W. (2007). An update of transformative learning theory: A critical review of the empirical research. (1999-2005). *International Journal of lifelong education*, 26(2), 173-191.
- Thongthew, S. (2009). The evolution of curriculum theory and conceptual framework for the development of alternative curriculum innovation. *Journal of Education Naresuan University*, 10, 92-121. (In Thai)
- Tyler, R. W. (1971). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago : University of Chicago.
- Uttaranan, S. (1994). *Fundamentals and principles of curriculum development*. Bangkok : Vongdaunkarnpim. (In Thai)
- Wiessner, C A., & Mezirow, J. (2000). Theory building and the search for common ground. In *J. Mezirow (ed) Learning as transformation*, San Francisco : Jossey-Bass.
- Yoelao, D., Langka, W., Pimthong, S., & Peungposop, N. (2013). *The Evaluation of Watching Movies for Enhancing Inspiration of Undergraduate Students at Srinakharinwirot University*. Research project, Srinakharinwirot University. Bangkok : Srinakharinwirot University. (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

นาง สำราญ ตั้งศรีทอง

นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา เลขที่ 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
E-mail : sumran.tst@hotmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติสร เนาวนนท์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมร แสงอรุณ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา